

INTENZITA VYUŽITIA ÚZEMIA SLOVENSKÝCH SÍDIEL

VITKOVÁ, L., KOVÁČ, B. (ed.), BAŠOVÁ, S., KALISKÁ, D., SOPIROVÁ, A., MELCEROVÁ, O., KOLLÁR, M., NAGY, E., ČÚRNA, J., COPLÁK, J., KARDOŠ, P.: Intenzita využitia územia slovenských sídiel, Nakladateľstvo STU v Bratislave, 2012, ISBN 978-80-227-3821-7, recenzenti: Dana Drobníaková, Maximilián Wittmann, 220 s.

Knižná publikácia vyšla za podpory projektu VEGA 1/896/10 s názvom EFEKTÍVNOSŤ A ÚNOSNOSŤ INTENZITY VYUŽITIA SLOVENSKÝCH MIEST A OBCÍ, ktorý riešil Ústav urbanizmu a územného plánovania FA STU v Bratislave v rokoch 2010-2011.

Publikácia bola vydaná ako súbor vedeckých statí registrovaných v kategórii ABD Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v domácich vydavateľstvách.

Hlavná riešiteľka VEGA projektu (**L. Vitková**) **v úvode** predmetnej publikácie problematiku obsahovo priblížila a zdôraznila, že jednotlivé vedecko-odborné kapitoly monografie objasňujú súčasnú územnoplánovaciú prax a poukazujú na potrebu inovácií v oblasti metodiky územného plánovania, ale aj v zavedení a uplatňovaní strategického plánovania.

Vybrané otázky boli rozpracované v príspevkoch jednotlivých autorov a týkali danej témy v širšom, alebo v užšom ponímaní problematiky efektivity, únosnosti a intenzity využívania území našich sídiel. Cieľom predmetnej publikácie s príspevkami deviatich autorov je poukázať na širšiu škálu problémov našej praxe ale aj teórie, súvisiacich s efektívnym rozvojom slovenských sídiel a ponúknuť optimálne cesty pre ich riešenie.

- Úvodná stať **J. Copláka** je zameraná na strategickú oblasť plánovania pod názvom **Úloha strategického plánovania pre zvýšenie efektivity rozvoja slovenských miest a obcí**, v ktorej sa zaoberá možnosťami transféru strategického plánovania do prostredia urbánnych systémov a strategický plán definuje ako nástroj marketingovej komunikácie pre aktívnu tvorbu nových príležitostí zvyšujúcich intenzitu a efektivitu urbanistických štruktúr. Posilňovanie interakcie medzi strategickým a územným plánovaním autor považuje za vhodné, najmä pre realizáciu zámerov týkajúcich sa tvorby a dotvárania fyzického prostredia sídiel a ich technickej infraštruktúry.
- Nasledujúca stať **A. Sopirovej** s názvom **Efektívnosť a únosnosť využitia vidieckych sídiel** sa zaoberá problematikou formovania ďalšieho územného rozvoja vo vidieckych sídlach, najmä v súvislosti s dopadom urbánnej expanzie miest na priestor vidieckeho sídla ležiaceho v záujmovom území ťažisk osídlenia alebo mestskej súčasti s vidieckym charakterom, ktorá môže mať podstatný vplyv najmä na intenzitu vidieckeho priestoru a kvalitu vidieckeho prostredia. V tomto zmysle autorka pojednáva o ukazovateľoch intenzity využívania územia vidieckych sídiel a porovnáva niektoré kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele. Príspevok je orientovaný na nástroje územného rozvoja
- Ďalší príspevok autorov **O. Melcerovej** a **M. Kollára** s názvom **Uplatnenie polyfunkčnosti pri riešení negatívnych dopadov rezidenčnej suburbanizácie v rámci územia vonkajšieho mesta** pojednáva o vývoji a aktuálnych tendenciách rezidenčnej suburbanizácie. Predmetom úvah je trend sťahovania sa ľudí von z mesta za lepším bývaním, na jeho okraj alebo do jeho širšieho zázemia, čím sa narúša doposiaľ ostrá hranica medzi kompaktnou mestskou zástavbou a voľnou vidieckou krajinou a vzniká nová štruktúra, ktorú ťažko označiť za mestskú alebo vidiecku. Tento proces má priamy vplyv na problematiku intenzity a efektivity využitia územia. Na analýze rezidenčných projektov v rámci MČ BA Záhorská Bystrica autori posudzujú

predovšetkým dosahovanú polyfunkčnosť obytného prostredia, ale aj dosahovanú intenzitu a efektivitu využitia týchto území.

- V nasledovnom príspevku s názvom *Diferenciácia a hodnotenie vybraných sídiel* ako príspevok k definovaniu urbanity našich miest, sa autorka **D. Kaliská** zaoberá problematikou preukazovania mestskosti sídiel. Podstatu tvorí posudzovanie a hodnotenie dosahovaných významových, demografických a sociologických charakteristík jednotlivých sídiel, porovnávanie ich veľkostných a obsahových ukazovateľov, ale predovšetkým hodnôt efektivity a únosnosti pri využití územia jednotlivých sídiel, prejavovaných v dôsledku tendencií intenzifikačných, integračných, polyfunkčných, technických a ďalších. Príspevok skúma vplyv uvedených javov na utváraní a pretváraní charakteristík urbanistických štruktúr sídiel a dopad na ich priestorové usporiadanie a členenie, čo môže poskytnúť reálnejší obraz o dosahovanej urbanite. Evaluácia sídiel vykonaná v zmysle takéhoto vyššie uvedeného hodnotenia a porovnávania sídiel, pojednávajúca aj o hodnotách ich efektivity a urbanity, môže tvoriť podklad pre vznik kritérií pre získanie mestského štatútu.
- Ďalší príspevok **J. Čúrnej** s názvom *Efektívnosť rozvoja slovenských miest so špecifickým režimom* pojednáva o rozvoji kúpeľných miest a svojou problematikou priamo nadväzuje na predchádzajúci príspevok. Okrem teoretických úvah o funkcii a obsahu týchto štruktúr približuje aj ich priestorovú štruktúru a špecifiká, ale zaoberá sa aj ich dimenziou rozvojovou a v neposlednom rade i ekonomickou a ekologickou.
- Autor **E. Nagy** sa v nasledovnom príspevku s názvom *Efektívnosť a únosnosť nosných mestských komunikácií* zaoberá dynamickou zložkou mestskej štruktúry a jej vplyvom na urbanistickú štruktúru miest. Podľa autora pre efektivitu využívania území sídiel zohráva významnú úlohu správna hierarchizácia a diferenciácia dopravnej sústavy mesta a jej členenie na nosnú ťažiskovú sústavu a vnútornú ťažiskovú sústavu. Nosné mestské komunikácie majú priamy vplyv na efektivitu a únosnosť využívania územia nie len pre riešenie nosných systémov dopravy, ale aj pre možnosti riešenia ostatných zložiek dopravy, ale tiež verejných priestorov a kompozičných línií a bodov.
- V príspevku **S. Bašovej** na tému *Atribúty kvality a využitia vnútorného mesta* autorka pojednáva o naplňaní urbanistického rámca mesta, najmä jeho vnútorného mesta a vnútramestských priestorov. Ide o mentálne vymedzenie mesta a utváranie obrazu urbánneho prostredia. Autorka teoreticky ustanovuje viaceré atribúty kvality a využitia intenzity vnútorného mesta. Sú to atribúty priestorové, atribúty funkčno-prevádzkové, atribúty urbánno-architektonické, atribúty sociálnych impulzov a ďalšie, ktoré danú problematiku podrobnejšie členia na jednotlivé problémové okruhy. Za dôležité procesy efektívneho rozvoja v riešenom území, považuje autorka najmä kompaktnosť a primerane vysokú hustotu zástavby miest, zvyšovanie hustoty a intenzity zástavby vo veľkých mestách a tiež riešenie horizontality a vertikality mestskej štruktúry.
- Publikáciu uzatvára príspevok **P. Kardoša** na tému *Organická a zmyslová podstata mesta*, v ktorej sa venuje kompozičným problémom mesta a priestorovým prejavom mestskej štruktúry. Za urbanistické problémy z hľadiska efektívnosti a únosnosti využitia územia miest autor považuje najmä: segregáciu funkcií mesta, ktorá spôsobuje stratu plnohodnotných mestských priestorov a ich identity, extenzívne narastanie mestských území, nekoordinovaná produkcia obytných domov a preferencia ekonomických a technických hľadísk v tvorbe priestorovej štruktúry.

Spracovala: D. Kaliská